

ALLAH'TAN FAYDALI İLİM İSTEYİN

el-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîn hamden kesîren tayyiben mübâreken fîhi alâ külli hâlin vefî külli hîn. Vessalâtü vesselâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihi ve sahibihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ecmaîne't-tayyibîne't-tâhirîn. Emmâ ba'dü fe-kâle resûlullâhi sallallahu aleyhi ve sellem.

سَلُوا اللَّهَ عِلْمًا نَافِعًا وَتَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ

Selüllâhe ılmen nâfi'an ve te'avvezû billâhi min ılmin lâ yenfe'u.

Câbir radıyallahu anh'ten Râmûzü'l-ehâdîs'in 300. sayfasındaki bu hadîs-i şerifte Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem [Efendimiz] buyuruyor ki;

a. Fayda Vermeyen İlimden Allah'a Sığıın

Selüllâhe ılmen nâfi'an. “Allahu Teâlâ'dan faydalı ilim isteyin.” *Ve te'avvezû billâhi.* “Ve Allah'a sığıın.” *Min ılmin lâ yenfe'u.* “Fayda vermeyen ilimden, fayda sağlamayan ilimden Allah'a sığıın.”

İlimler, bilgiler, mâlumatlar çeşit çeşittir. Bir müslümanın, her müslümanın bilmesi gereken ilimler vardır, ayrıca ihtisas işi olan ilimler vardır yani herkes her şeyi bilemez. İş bölümü olacak; kimisi doktor olacak tıbbı iyi bilecek. Hatta doktorluğun içinde kimisi kalbi, kimisi mideyi, kimisi kulağı, kimisi gözü iyi bilecek, orada derinleşecek. Kalp mütehassısına göz hastalıkları için gidilmeyecek. Kulak mütehassısına mide rahatsızlığı için gidilmeyecek. İş bölümü, yani özel ilim dalları...

Ama bütün insanlar, bütün müslümanlar için gerekli ilimler hangileri?

Onu cennete sokacak olan ilim.

Cennete sokacak olan ilmin ilk, en başta gelen maddesi nedir?

Allah'ın varlığını, birliğini bilmek. Allahu Teâlâ hazretleri âlemlerin Rabbi, bizi yaratan Mevlâ'mız birdir, şerîki nazîri yoktur. Varlıklara, yaratıklara benzemez. Her şeyi en güzeldir, her şeyi en mükemmeldir. Gözler O'nu göremez ama O gözlerin gördüğünü de görür, görmediğini de görür, her şeyi bilir diye

Cenâb-ı Hakk'ı tanımak. Buna deniliyor ki mârifetullah, Allah'ı tanımak.

Önce her insanın bilgisi seviyesinde, irfanı, kalbi, aklı, aklının gücü, derinliği seviyesinde Allah'ın varlığını, birliğini bilmesi lazım. Basit de bilebilir, sade bir şekilde de bilebilir. Mesela bir köylü, bir çoban, çok sade bir şekilde Allah birdir, şerîki nazîri yoktur diye bilir ama okuması yazması yoktur. Çok derin bir şeyi yoktur yalnız şöyle eline bir çiçeği aldığı zaman bakar, yâ Rabbi! der, sen bunu dağın başında ne güzel yaratmışsın, sen buna şu rengi nasıl verdin yâ Rabbi! Şu güzel kokuyu nasıl buna verdin sen yâ Rabbi! Ne kadar büyüksün yâ Rabbi! diye bir çiçekten, bir çimenden, bir ayın güneşin duruşundan, yıldızların kıpırdayışından, göz kırpmışından iman dolar, böyle tertemiz imanlı sâfî bir insan olarak yaşayabilir.

Ama çok derinden derine düşünen bir feylesof, çok büyük bir alim her şeyi biliyor; elektriği, elektroniği biliyor, bilmem makrokozmoz, mikrokozmoz biliyor, kanunları, matematiği biliyor. Çok derin alim. O da aman yâ Rabbi! Şu kâinatı ne kadar ince yaratmışsın.

Dışardan dümdüz gibi görünen şu varlıkların içine insan bilgisi ile girdiğin zaman ne kadar ne kadar incelikleri varmış. Meğerse bunların her birisinin molekülleri, atomları varmış, bunların birbirleri ile bağlanması, ayrılması... Her şeyi ne kadar ince düzenlenmiş yâ Rabbi! Şu kâinat böyle zerre zerre ne kadar mükemmel yaratılmış yâ Rabbi! diye tabii onun bilgisi başka türlü olabilir.

Bilginin şerefi öğretilen şeyin önemi ile mütenâsıptir. Yani Allah'ı öğreten, Allah'ı anlatan ilim onun için en şerefli ilimdir. Şimdi bizim için çok tabii geliyor ama birçok kimse Allah'ı doğru düzgün bilmiyor. Sorun God dedikleri [şeyi], "God deyince ne anlıyorsun, tanrı deyince ne anlıyorsun?" diye sorun. İnsanların çoğunun çok ibtidai ilkel mantıkları var. Olmamacak şeylere inanıyorlar ve abuk sabuk yani gülünecek inançlara sahipler. Bir müslümanın derinlemesine filozofların bile tasdik ettiği, bütün âlimlerin evet dediği tarzda inanmak değil, çok ilkel. Evet biz ineğe tapanlara gülüyoruz ama yirmibirinci yüzyılda en modern ülkelerde yaşayan, tekniğin her türlü imkanından faydalanan, araba kullanan, bilgisayar

kullanan nice insan var; itikadını kurcala çok abuk sabuk, çok saçma, çok yanlış.

Yahu olur mu böyle şey ya?! Aklın ermiyor mu buna?

Ermiyor. Düşünmüyor. Veyahut alışmış işte âdet, böyle anadan babadan gördüğü gibi gidiyor.

Kimisi de, o anadan babadan gördüğü bir şeylerin abuk sabuk olduğunu anlayanlar da, bu sefer inançların hepsi yanlış diye hepsine bir tekme vurup yıkıyor, hepsine sırtını dönüyor. O da doğru değil.

Yani sen inancı reddediyorsun ama o zaman kâinatı kim yarattı?

Bu canlıları kim yarattı?

Bu işin evveli âhiri nedir?

Her şeyi inkâr ediyorsun. Onun için bizim bir talebemiz vardı, İngiltere’de doktora filan yaptı, o doktora tezinde inceleme yapmış; Allah’ı inkâr etmek, inançsız, ateist olmak, bilimsel bakımdan imkansız diyor, tezinde ispat ediyor. Hem de Ortadoğu Teknik Üniversitesi’nden profesörler, dinsiz profesörler filan

da gelmiş imtihanına, imtihan heyetine yani jüriye. Hepsine çatır, çatır ispat etmiş, bir şey de diyememişler. İyi de not vermişler çünkü doğru, ispat ediyor. Onların inandığı formüllerle ortaya koyuyor. “İşte bak bu böyle.” diye ispat ediyor.

İlmin böyle tabii en yüksek ilimler dediğimiz yüksek kısımları var, şerefli. Ondan sonra teferruat sayılabilecek ilimler var.

Sen hangi dalda çalışıyorsun?

Efendim ben laboratuvarda genleri inceleyeceğim. Gen teknolojisi üzerinde çalışacağım. Küçük bir dal yani laboratuvarda onu inceleyecek, o konuda yetişecek. Küçücük bir saha ama tabii faydalı. Ona da müracaat edenler olacak, işi belki geçerli olacak, maaşı çok olacak filan. Çeşitli işler ama insanın imanını bilmesi ile ilgili ilimler kıymetli. Çünkü onlar olmadığı zaman mü'min olamıyor. Mü'min olmayınca da âhiretini kazanamıyor, âhireti mahvoluyor, kâfir kalıyor, müşrik kalıyor, cehennemlik oluyor, âhireti mahvoluyor, olmuyor.

İnsanın cennete götürececek ilimler, faydalı ilimler, bunlar bir. Bir de faydalı ilim deyince düşüneceğimiz nokta [şudur:] Çocuğuna öğretiyorsun [istediğın gibi olmuyor.] Almanya’da birisi geldi bana dedi ki;

“Hocam benim çocuğum bana âsi oldu; eve de gelmiyor, beni de dinlemiyor.” Ben de;

“Çocuğın kaç yaşında?” dedim.

On sekiz yaşını bulmuş. Tabii 18 yaşına gelmiş olan bir çocuğa annesinin babasının baskı yapmasını da Avrupa’da yasaklıyorlar. Yani zorla da bir şey yapmak istese yaptırtmıyorlar. Yapmağa kalkınca da o zaman çocuğu elinden alıyorlar.

“Çocuğın yaşı geçmiş artık. Hani küçük çocuk olsa öğretirsin, otur bakalım dersin ama yaşı geçmiş. Bu vakte kadar yapmamışsın, şimdi sonuca katlanacaksın.” dedim. Ben biraz böyle açık konuştum, adam ağlamaya başladı;

“Hocam dedi, vallahi elimden gelen her şeyi yapabildiğim kadarı ile yaptım. Her sene camiye gönderdim, hocaya gönderdim, çırpındım çabaladım. Bu çocuğın iyi çocuk olması

için ne yapmak gerekirse aklımın erdiğince hepsini yaptım ama olmadı.” dedi.

Demek ki çocuk her şeyi öğrenmiş. Aziz Nesin de, kendisi anlatıyor, bir ara Kur’an kursuna gitmiş. Şimdi bir de insanlar bilgiyi öğreniyorlar da bilgiden bir sonuç çıkmıyor. Kendileri doğru yola gelemiyorlar, bilgisinin aksini yapıyor.

Hâfız birisi vardı, kuvvetli hâfız. Dedesi de hâfızmış, otururlarmış Kur’ân-ı Kerîm’den yarıştırlarmış. Bir âyetin bir kelimesini söylüyor, trak nerede olduğunu buluyor, vesaire böyle kuvvetli hâfız. Ben bunu hâfız diye sevdim, talebeliğimde hâfız diye tanıdım. Ondan sonra Ankara’da bir toplantıda karşılaştık;

“Bu kardeşimiz hâfızdır, çok kuvvetli hâfızdır.” filan dedim, çok bozuldu. Çok bozuldu, meğer artık kendisinin hâfızlığının söylenmesinden bile hiç memnun olmuyormuş. Hemşehrilerine, tanıdıklarına sordum;

“Hocam dediler, onun hâfızlıkla yaşam tarzı hiç ilgili değil. Çok aykırı yollara gittiğinden hâfız diye hâfızlığının hatırlatılmasına bile canı sıkılıyor.” dediler.

Haa bu ne?!

İlim kendisine fayda vermemiş. Öğrenmiş, babası dedesi öğretmiş, hâfız da yapmış ama ilim kendisine fayda vermemiş, fayda tesir etmemiş.

Yani bitkiyi dikiyorsun, ağaç tuttu diyorsun, yeşillenmeye, büyümeye başladı, meyve veriyor diyorsun. Ama şu yandaki tutmadı, kurudu diyorsun, dalı kırıyorsun, çat kırılıyor. Nedense tutmamış o. O tutmamış, bu tutmuş. Yani tutmayan, yeşermeyen, fayda vermeyen bilgiye de bilgi güzel olsa bile tesir etmeyince faydasız oluyor, onun için, ona fayda vermemiş oluyor.

Biz tabii iki bakımdan da düşünmek durumundayız. Bir; şu dünyada çok şeyleri öğrenmek imkânı var, bilgiler çok geniş. Hangi fakülteye gitsem, hangi fakültenin hangi bölümünü okusam, hangi bölümünün hangi dalında ihtisas yapsam, o dalda hangi konuyu alsam, çalışsam... Çok, yani insanın binlerce ömrü olsa, her ömründe başka bir bilgi dalında okusa, bu bilginin dalları bitmez. Çok geniş...

Bir; bize gerçekten çok âni, çok âcil lazım olacak olan ana iman ilimlerini öğreneceğiz; ilm-i nâfî. Yani fayda vermeyecek ilimlerle uğraşacağımıza [faydalı ilimlerle uğraşalım.]

“Birisi satrançta karşı tarafı mat etmenin yolları üzerine dört parmak kalınlığında koca bir kitap yazmış aman şunu okuyayım da karşı tarafı yeneyim.”

Aziz kardeşim ya, sen satranç oynamasan ne olur yani? Satranç oynamasan neyin eksilir? Satrançta karşı tarafı yeneceksin de ne olacak? Farz edelim ki yendin, yani ne olacak! Boş bir şeyle dört parmak kalınlığındaki [kitabı] okuyup vaktini geçirecek mesela. Faydasız.

Biz bir kere benim âhiretime yarayan, benim Allah indinde iyi bir kul olmamı sağlayan bilgiler hangileridir öncelikle onları öğreneyim diye bilgilerde seçme yapmak zorundayız. Hatta kütüphanemizdeki kitapların hepsini okuyamadan belki ömrümüz bitecek. Bu kitapların içinde öncelikle ilk önce hangisinin okumalıyım diye öncelikle okunacak kitapları öne almalıyız. Çok okunacak kitap var ama ömür sınırlı. Her gün bin sayfa okusa bile, insanın şu kitap sayfalarını topladığın zaman ömür yine

yetmeyecek belli. Seçme yapmak, öncelikleri tespit etmek zorundayız. Hayırlı ilimleri öğrenmek zorundayız.

Peki ne olacak, ihtisas yapmayacak mıyız?

İhtisasını yap, ondan sonra hayırlı ilimleri öğren. Veya hayırlı ilimleri öğren yine ihtisasını yap. Çünkü ya doktor olacaksın, ya mühendis olacaksın, ya astronom olacaksın, ya pilot olacaksın, ya avukat olacaksın, ya bilmem şu meslekten, bu meslekten vesaire filan. Ne olursan olacaksın. O meslekî bilgini tamam, iyi bir şey olmak için öğren ama mutlaka öğrenmen gereken asıl iman bilgilerini, mârifetullah, iman ve İslâm ile ilgili bilgileri insanın doğru öğrenmesi lazım. O önemli! Onun için bilgileri seçeceğiz, eleyeceğiz, faydalılarını alacağız, bir.

İkincisi; faydalı ilmi de okuduğumuz zaman faydasından istifade etmeyi Allah nasip etsin. Yani adam tefsir okumuş da, hadis okumuş da, fıkıh okumuş da, alim olarak yetişmiş de ondan sonra sapıtmış, zındık olmuş, komünist olmuş, âhir ömründe kıpkızıl, kapkara yaşamış öyle gebermiş gitmiş. Muzır bir insan olmuş mesela, [ilim] fayda vermemiş.

İşte ilmin faydalı olmasına da gayret edeceğiz. Burada sanıyorum lüzumsuz, faydasız şeylerle meşgul olmamak tavsiyesi de var. Yani işe yaramaz işlerle, ömrünü tüketmemek meselesi de var.

Bir Arap şairinin beytini okuyayım bu izahlarımı öyle bitireyim. Benim yaşlı bir profesörüm vardı; saçı sakalı bembeyaz olmuş, o çok derya gibi bir adamdı, o anlatmıştı. Biraz da kendisi de sanki o fikirdeymiş, o manaya katılıyormuş gibi içi yanıyormuş gibi okumuştur bu şiiri. Diyor ki;

طَوَيْتُ بِإِحْزَارِ الْفُنُونِ وَنَيْلِهَا
رِدَاءَ شَبَابِي وَالْجُنُونِ فُنُونُ
فَحِينَ تَعَايَيْتُ الْفُنُونَ وَحَظَّهَا
تَبَيَّنَ لِي أَنَّ الْفُنُونَ جُنُونُ

Taveytü bi-ihzari'l-fünûni ve neylehâ

Rıdâe şebâbî ve'l-cünûnü fünûnü

Fe-hîne ta'âtaytü'l-fünûne ve hazzahâ

Tebeyyene lî enne'l-fünûne cünûnü.

“Ömrümü, gençliğimi, gücümü, kuvvetimi türlü türlü bilgileri öğrenmeğe sarfettim, harcadım, tükettim. Türlü türlü bilgileri, hüneleri öğrenmeye harcadım. Sonradan aklım başıma iyice oturunca bunlardan hangisi faydalı, ben bunların hangisinden nasıl istifade ederim diye şöyle bir kuş bakışı gözden geçirince bir de baktım ki, hep mecnunlukmuş ya benim uğraştığım şeyler.” diyor. “Baktım ki hepsi mecnunlukmuş.” diyor.

Yani insan ömrünü sonunda pişman olmayacak şekilde geçirmeye önceden dikkat etmeli. Çünkü pişman olduğu zaman iş işten geçmiş oluyor. Ta sonunda değil, önünde ben pişman olmayacak bir ömür geçireyim diye ona gayret etmeli, seçme yapmalı, ciddiyetle onu bulmaya ve öyle çalışmaya, yaşamağa gayret etmeli.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz; “Allah’tan faydalı ilim isteyin. Ve faydasız ilimden Cenâb-ı Hakk’a sığının.” diyor.

Okunacak çok kitap var, kitapları seçeceğiz; öğrenilecek çok bilgiler var, öncelikli bilgileri öne alacağız, öğreneceğiz. Ve

öğrendiğimizi de samimiyetle uygulayacağız da faydasını almadan [boşa harcamayacağız.] Yani eve bir sürü meyve almışsın, çok güzel, çok paralar vermişsin gıdalar almışsın buzdolabına koymamışsın, yememişsin de ondan sonra bir hafta sonra eve gelmişsin, hepsi kokmuş, tabii hepsini çöp bidonuna atıyorsun. Bunlar faydalı idi ama istifade edilmedi. Öyle olmayacak yani istifade de etmeye Allah hepimize yardım etsin.

b. Allah'ın Fazlını İsteyin

İkinci hadîs-i şerîf, Abdullah b. Mes'ûd *radıyallahu anh*'ten.

سَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يُسْأَلَ
وَأَفْضَلُ الْعِبَادَةِ انْتِظَارُ الْفَرَجِ

Selüllaha min fazlihî fe-inne yuhibbü en yüs'ele ve efdalü'l-ibadeti intizârü'l-fereci.

Bu okuduğumuz ikinci hadîs-i şerîfimizi Tirmizî, Buhârî, Ahmed b. Hanbel, İbn Abdilberr, İbn Mes'ûd *radıyallahu anh*'ten rivayet etmişler. Peygamber Efendimiz diyor ki;

“Allah’ın fazlını isteyin. Allah’ın fazlından birazını da size vermesini isteyin.”

Fazl ne demek?

“Fazilet, ikram, lütuf” demek.

“Cenâb-ı Hakk’ın fazl u keremi ile lütfü ile size muamele etmesini, lütfu ile güzel şeyler vermesini isteyin.” Allah’ın fazlını isteyin.

Fe-innehâ diye müennes zamiri ile yazılmış buraya ona dikkat ediyorum. “Allahu Teâlâ hazretleri kendisinden bir şey istenmesini sever.” diye tercüme etmek için *fe-innehü* diye yazılması lazım. *Fe-innehâ* deyince, “Çünkü o Allah’ın fazlı.” *Yühabbü en yüs’ele*. “İstenir. İstenmek, herkes Allah’tan fazlını ister. İstenir bu, istenen bir şeydir. Siz Allah’ın fazlını isteyiniz.” mânasına.

Tabii öteki mana da doğru. Benim söylediğim aradaki eğer *fe-innehü* olsa idi mânası; “Allah kendisinden bir şey istenmesini sever.” Onu da dün okumuştuk; dua edilmesini, istenmesini seviyor; istenmemesine, istemeyene gazap ediyor o da doğru. Ama bu istenilmesini bu fazl u keremi herkes ister, istemeyi sever. Yani Allah’ın fazlına ermeyi herkes ister,

istenecek bir şeydir. Allah'ın bu istenilecek şeyini siz isteyin.

Ve efdalü'l-ibâdeti. “Ve ibadetin en üstünü.”

İbadet, namaz, oruç, hac, zekât, zikir, tesbih,vesaire, hayır, hasenât... “İbadetin en üstünü...” Burada çok ilginç bir şeyle karşılaşacaksınız. Daha evvel duyduğunuz hiçbir şey değil. Başka bir şey çıkıyor karşımıza. Buyuruyor ki;

İntizârü'l-fereci. “İnsan sıkıntıda üzüntüde, dertli, gamlı, ferahın gelmesini bekliyor.”

Bu beklenti, bu beklemek ibadetin en faziletlisi imiş. Çok güzel bir ibadetmiş, çok kıymetli imiş. Tabii neden kıymetli oluyor acaba diye düşünecek olursak; bir kere işin işinde bir sabır var, kendisini üzen bir takım baskılar altında... Tabii sıkıntı var, sabrediyor, Allah sabredenlerle beraber. Bir de biliyor ki Allahu Teâlâ hazretleri sabrın sonunda selamet verecek, insanları imtihan ediyor. Dünyayı bir hal üzerine bırakmıyor, elbet bir halden sonra bir başka hal de gelebilir. Onu da bildiğinden,

Allahu Teâlâ hazretleri elbet bu kötü günleri başımdan uzaklaştırır. Bir ferahlık da, bir neşeli zaman da, mutlu zaman da gelir diye onu bekliyor. İşte bu düşüncelerle sabrederek sıkıntının içinde iken gelecek rahatlığı, mutluluğu, kurtuluşu beklemek ibadettir, hem de ibadetin en kıymetlisidir. İslâm böyle güzel, böylesine güzel bir dindir. Yani en sıkıntılı olduğu zamanda insan en çok sevap kazanıyor, insan kazandığını anlıyor. Müslüman olunca tabii bu, müslüman olmayana hiçbir şey yok. Müslüman olmayana hiçbirşey yok.

Lâ ilâhe illallah mühammedür rasûlüllah demeyen, Allah'ın varlığını, birliğini öğrenememiş kimseye hiçbir şey yok! Yok... Mükafatlar hep müslümana.

“Sıkıntıda iken kurtuluşun, ferahlığın gelmesini beklemek ibadetin en üstünüdür.” Hatırınızda olsun. Allah üzüntü, sıkıntı, gam, ke-der, darlık vermesin ama geldi ise bilin ki sabredip de ferahın, sevincin, mutluluğun, rahatlığın geleceği zamanı beklemek, böyle dışını sıkıp beklemek en üstün ibadettir, bunu da bilin.

Ve tabii Allah'ın fazl u keremini isteyeceksiniz. Çünkü Allah istenmeyi seviyor. Fazl u keremi herkes ister. Tabii siz de rahatça isteyeceksiniz. O gelecek diye de beklerken, beklemekten de müslüman pek çok sevap alıyor.

c. Allah'tan Af, Afiyet ve Yakın İsteyin

Ve üçüncü hadîs-i şerîf. Zaman tamam oldu, üçüncü hadîs-i şerifle de dersimiz tamam olacak.

سَلُّوا اللَّهَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ وَالْيَقِينَ فِي الْأُولَى
وَالْآخِرَةِ فَإِنَّهُ مَا أُوتِيَ الْعَبْدُ بَعْدَ الْيَقِينِ خَيْرًا
مِنَ الْعَافِيَةِ

Selüllaha'l-afve ve'l-âfiyete ve'l-yakîne fi'l-ûlâ ve'l-âhira fe-innehü mâ ûtiye'l-abdü ba'de'l-yakîni hayran mine'l-âfiyeti.

Ebû Bekir *radiyallahu anh'ten* İmam Ahmed b. Hanbel, Hâkim ve diğer bir kaynak [İbn Ebî Şeybe] rivayet etmiş *rahmetullahi aleyhim ecmaîn*. Peygamber Efendimiz tavsiye buyuruyor ki;

Selüllaha'l-afve ve'l-âfiyete ve'l-yakîne fi'l-ûlâ ve'l-âhira. “Allah'tan bir af isteyin.

Ben sayıyorum yani rakam olarak hatırda kal-
sın diye, af isteyin bir, âfiyet isteyin iki, yakîn
isteyin üç. Hem de dünyada da âhirette de af,
âfiyet, yakîn isteyin.”

İki cihanda; *ûlâ*, “dünya” demek, *ukbâ*
“âhiret” demek. “Af isteyin, âfiyet isteyin,
yakîn isteyin dünyada, âhirette.”

*Fe-innehü mâ ûtiye’l-abdü ba’de’l-yakîni
hayran mine’l-âfiyeti.* “Çünkü yakînden sonra
kula âfiyetten daha kıymetli bir şey verişme-
miştir, onun için onu isteyin.”

Bunlar çok kıymetli şeyler. Şimdi bunları
izah edelim.

Bir, af isteyin. Af suç işlendiği zaman
olur. Bir hata, bir kabahat, bir günah, bir suç
işlendiği zaman kul pişman olur, eyvah, ben
yanlış yaptım günah işledim. Yapmamam la-
zımdı, affet beni Allah’ım. Cezayı yiyecek du-
ruma gelmiştir. Allah cezalandırırsa, cezalandı-
racak ama af istiyor, aman yâ Rabbi! Affet
beni! Ben bilemedim, dayanamadım, düşün-
medim, kendimi tutamadım, şeytana uydum,
hata işledim neyse beni affet yâ Rabbi!

Af istemek bir. Affı biliyoruz. İkincisi âfiyet.

Âfiyet nedir?

Yemek yedikten sonra bir insana “Âfiyet olsun” diyoruz. Âfiyet, iki anlamı var; iki anlamı birden içinde taşıyan bir kelime. Bir “sağlık” demek. Yani hasta olmamak, başı ağrıtmamak, dişi ağrıtmamak, kolu, bacağı, midesi, bir yeri ağrıtmamak, sağlıklı olmak bir. İkincisi, “dertsiz olmak” demek. Üzüntüsüz, dertsiz olmak demek. Yani canı da sıkkın değil. Üzecek bir şey de olmamış. İnsan bazen çok sağlam olur da canını sıkan bir şey olmuştur. Günlerce, günlerce canını sıkar. Hatta benim şuramda, derimde biraz beyazlaşmalar var, bunlar sıkıntıdan filan oluyormuş, derideki renk gidiyor, bembeyaz kalıyor.

Hocam dediler, bir günde ağarabilir. Yani “Bu yavaş yavaş olmaya başladı.” dedim filan, “Bir günde [ağarabilir,] kimisinde hızlı olur, kimisinde yavaş olur.” dediler. “Bir günde ağarabilir.” dediler.

Bir adam çok felaketli bir haber almış, bir günde kapkara saçları bembeyaz olmuş. Bir

gecede. Yani doktorlar söylüyor, masal falan değil. Belki siz de duymuşsunuzdur. Birden bire üzüntüden ağarıveriyormuş, ne gidiyorsa, ne oluyorsa, kara saçlar bembeyaz oluveriyormuş.

Yani üzüntü de önemli bir şey. İnsanın sağlıklı olması lazım ama üzüntüsüz de olması lazım. Âfiyet demek, “hem sağlıklı olmak hem üzüntüsüz olmak” demek. İki birden. Ooo çok iyi o zaman. Yani hem maddî sağlık, hem ruhsal sağlık. İki birden. Hem gönlü hoş hem bedeni sağlıklı. Âfiyet bu!

Onun için Peygamber Efendimiz hadîs-i şerifin ikinci kısmında buyuruyor ki; “Yakînden sonra kula âfiyetten daha kıymetli bir şey verilmemiştir.” Hem vücudu dinç hem de gönlü şen. En güzel şey, hayatta herkesin peşinden koştuğu şey. Hem mutlu hem sağlıklı. Sağlıklı olsa mutsuz olabilir; olsa kıymeti yok, mutlu olsa ama bedeninin sağlığı gitse, sağlıklı olmasa o da olmaz. Yani ikisi birden olması güzel. Şimdi bunları Allah hem dünyada versin hem âhirette versin. Yani yüzü hem âhirette gülsün hem dünyada. Hem dünyada mutlu

olsun hem âhirette mutlu olsun. Demek ki af isteyeceğiz, âfiyet isteyeceğiz.

Bir de üçüncü bir şey söylüyor. Yakîn. Yakîn kelimesi Arapça bir kelimedir. Türkçe deki “yakın” kelimesi ile sesler benziyor diye aynı sanmayın. Bazen bir dildeki bir kelime başka bir dildeki kelime ile harfler bakımından benzeşir ama bu “yakîn” kelimesi Türkçe’deki “yakın” kelimesi ile ilgili değildir. Benim köyüm denize yakındır. Uzak değil yani yakın demek. Bu Türkçe bir kelime. Ama buradaki yakîn, “şeksiz, tereddütsüz iman” demek. İmanın kesin olanı, tereddüt olmayanı. Yakîn, “î”si uzun, bu Türkçe’deki yakın” kelimesi değil. O adamı, o adamın durumunu yakînen biliyorum. “Yakînen” diyorsa yani tereddütsüz biliyorum demek. Yoksa mesafe yakın mâna-sına değil.

Tekâsür sûresindeki “yakîn” kelimesi de mi aynı şekilde?

Evet, Arapça’daki “yakîn” Türkçe’deki “yakın” değildir.

أَلْهَيْكُمْ التَّكَاثُرُ حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ۗ كَلَّا سَوْفَ
تَعْلَمُونَ ۖ ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۗ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ
الْيَقِينِ ۗ لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ۖ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ۖ ثُمَّ
لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ

*Elhâkümüttekâsürü hattâ zürtümü'l-
mekâbir. Kellâ sevfe te'lemûne sümme kellâ
sevfe te'lemûn. Kellâ lev ta'lemüne ilme'l-
yakîn. Le-terevünne'l-cahîme sümme le-tera-
vünnehâ ayne'l-yakîn. Sümme le-tüs'elünne
yevme izin ani'n-ne'îm.*¹

Burada *ilmel yakîn*, ve *aynel yakîn* geçi-
yor. Bu işte benim dediğim ikinci Arapça'daki
“yakîn” bu. Ama *ilmel yakîn* demek, “yakînin
yani şeksiz inancın bilgi olarak insanda ol-
ması.” [demektir.]

Mesela ne diyelim?

Rio de Janeiro diye bir şehir var mı dün-
yada? Var mı?

Var.

¹ 102/Tekâsür, 1-8.

Gördünüz mü?

Hayır.

Hiç görmediniz?

E nereden biliyorsunuz ya! Hepiniz el birliği ile var dediniz. Ağız birliği ile.

Nereden biliyorsunuz, ya yoksa, ya uydurma ise, asılsız, esassız bir haberse, olabilir mi?

Olamaz! *İlme* *yakîn* biliyorsunuz. Yani hiç tereddütünüz yok, ama görmemişsiniz. Sadece bilgi olarak var. *İlme* *yakîn* bu.

Aynel yakîn, “görerek [bilmek]” demek.

Ahmed Stockholm’e geldi mi ya?

Geldi.

Ya Türkiye’de diyorlar, ben onu Türkiye’de de duydum.

Yok geldi diyorum.

Ya Türkiye’de dediler bana!

Ya ben az önce gördüm kendisini, konuştum bile! Ahmed burada!

Nereden biliyorsun?

Gördüm ya! Gördüm de oradan biliyorum.
Bu da *aynel yakîndir*.

Görüp de tereddütsüz biliyorsa, *aynel yakîndir*; bilgi olarak duymuş da kesin olarak biliyorsa *ilmel yakîndir*. Bir de *hakkal yakîn* vardır. Yani artık en sağlam bir şekilde onun öyle olduğunu bilmek. Yani Rio de Janeiro'ya gittiysen, hem varlığını biliyordun hem de gittin gördün, hem de ne kadar güzel bir şehir olduğunu anladın, tamam, Rio de Janeiro şahane bir şehirmiştir, *hakkal yakîn* biliyorsun. Artık işi tamamen tahakkuk ettirmişsin, gerçeğine ermişsin.

Yakîn, “şeksiz bilgi” demek. Allah'tan tabii önce onu isteyeceğiz. Yani imanın olması iyi de yakîn olması çok daha iyi. Sağlam, hiç tereddütü yok. Kesseler, dövseler, Bilâl-i Habeşî *radıyallahu anh*'a dininden dön diye çok işkence yaptılar dönmedi. Dediler ki, “Bırak Muhammed'in dinini.” İşkenceye devam ediyorlar.

Çok canı yanıyor, çok sıkıntı çekiyor ama ağzından bir ses çıkıyordu, ne diyordu?

Ehad, Ehad, Ehad! Bir tek Allah, bir tek, şerîki nazîri yok. Boyuna işkence yapıyorlar o da boyuna *Ehad, Ehad, Ehad* diyor.

Yakîn çok önemli! En çok o lazım. Sağlam iman demek.

Yakînden sonra kula verilen en kıymetli şey nedir?

Âfiyet. Çünkü hem ruh sağlığı, gönül hoşluğu hem de beden sağlığı, ikisi birden var.

Hem de bunları nerede isteyeceğiz?

Hem dünyada hem âhirette.

İnsan burada güler, oynar, ömür geçirir de âhirette cehenneme gidecekse ne olacak?

Var böyle hükümdarlar, zâlimler, parası var herifin, pulu var, sarayı var; her türlü imkânı var, ordusu var, kendisini koruyanı var.

Her türlü yiyecekleri yedi, her türlü keyfi sürdü, sonra ne oldu?

Öldü gitti.

Ne olacak?

Cehenneme gidecek, cayır cayır yanacak.

Dünyada yaptığının bir faydası olacak mı?

Olmayacak, çünkü dünyanın miktarı âhîretin yanında sıfırdır. Sıfırdır yani bir zerre bile değildir, bir hiç gibidir. Çünkü o sonsuz, bu 50-60 yıl, 80 yıl. Bir şey değil, yüz yıl, iki yüz yıl, üç yüz yıl, bir şey değil. Muvakkat bir zaman, önemli değil.

Yani gökten öyle yıldızlar görüyoruz ki onların olduğu yerden ışık buraya milyonlarca senede geliyormuş... Kâinat bu kadar büyük. Yani sonsuzluğa anlamak için insanın gökyüzüne bakması lazım. Âhîret de sonsuz.

Hüm fihâ hâlidûn. “Sonsuz olarak kalacaklar.” Bu dünyada biraz rahat etmesinin kıymeti yok. Adam mesela, yol kesmiş soygun yapmış, paraları cebine indirmiş, sevinmiş vesaire. Ama biraz sonra polisler bastırmış, yakalamışlar, hapse girdirmişler. Ondan sonra darağacında sallandırmışlar. İdam etmişler mesela. Ee onun birazcık keyfi, zevki, sefası, bilmem, içki masasında veya eğlence yerinde, barda, pavyonda, birazcık eğlenmesinin ne kıymeti var? Sonunda idam sehpasında sallandıktan sonra ne kıymeti var? Bu dünyada biraz rahat edip âhîrette mahvolanların durumu onun gibi oluyor.

Hem dünyada hem âhirette Allah'tan af isteyeceğiz, âfiyet isteyeceğiz, yakîn isteyeceğiz çünkü yakînden sonra Allah'ın kula vereceği en kıymetli şey âfiyettir. Tabii âfiyeti de aftan sonra veriyor. Af veriyor da âfiyeti ondan sonra veriyor. Yoksa affetmese âfiyet vermeyecek, ceza verecek, bela verecek, azap verecek.

Bugünkü hadîs-i şerîflerden anladığımızı özetleyecek olursak: Allahu Teâlâ hazretleri bize hayırlı ilim nasip etsin.

Hayırsız ilimlerden bizi kollasın vakti zâyî etmeyelim. Allah'ın fazl u keremini isteyelim. Sıkıntıda isek, bu sıkıntı bitecek de ferahlık gelecek diye beklemek çok kıymetli ibadettir. Bu ibadetin kıymetini bilelim, sevap kazanıyoruz diye müteselli olalım. Allah'tan istediğimiz zaman affını isteyelim; hem gönül hoşluğunu hem beden sağlığını ifade eden âfiyeti isteyelim. Ve dünyada âhirette yakîn, şeksiz şüphesiz ilmi isteyelim. Çünkü bunlar çok kıymetli.

Allah bizi imtihanı başarıp huzuruna sevdiği, razı olduğu kul olarak varmayı nasip eylesin. Cennetiyle müşerref eylesin,

cemâlullahı görmeyi nasip etsin. Rıdvân-ı ekberine cümlemizi nâil eylesin.

el-Fâtiha...

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

18 Cemâziye'l-Âhir 1421 / 18.09.2000

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

